

3 sorte smolik poznati; če ne, ne bo smolikoviga konja razločil od smèrkoviga (rotziges Pferd), in taka nevednost zna dostikrat silno hude nasledke imeti. Pa tudi med smoliko in smoliko ne bo vedil razločka narediti, in bo takó kužno smoliko zatrosil med druge konje, ki jo nalezejo.

(Konec sledí.)

Kakó bolnike obiskati.

Bolnika obiskati je dobro delo. Preden pa k njemu stopiš, se odahni. Če si potèn, se ohladi, če si merzel, se ogrej. Pervo je potrebno, de se te nalezljiva bolezin ne prime, — drugo, de bolnika ne prehladiš. Ne prestraši se ga, ne derži se, kakor de bi mu hitro smèrt oznanil; prijazno ga pobaraj, kakó mu je? Ima nalezljivo bolezin, ne vsedi se mu preblizo — ne v njegovo sapo, ampak k zglavju takó, do v znožje gledaš. Bolnika, ki je na persih bolán, ne izprašuj predolgo; veliko govoriti, mu škodje. Predolgo se pri bolniku ne mudi, de mu boš le za kratek čas, obljubi mu raj, ga večkrat obiskati. Preveč ljudi v sôbo ni dobro na enkrat iti; sopúh prevelik je škodljiv. Priporoči njegovi družini, de zrak v hiši večkrat poboljša, ali de se vsaki dan enmalo oknjo ali vrata odpró, pa takó, de bolnika sapa naravnost ne zadene, — ali de se na razbeljeno železo nekoliko jesiha vlije in ž njim sôba (cimer) pokadí, — ali de se v kuhnji nekoliko brinoviga lésa zažgè, in kader brez dima lepó gorí, ž njim v sôbo gré, de oginj škodljiv zrak posmodí. To naj se stori vsaki dan enkrat. Čist zrak v sôbi bolnika je eno nar boljših zdravil. Škoda, de ga ljudje takó malo porajtajo! Ne le pri bolnikih, tudi pri zdravih bi se imel vsaki dan pozimi sôbni zrak takó čistiti. Nikar naj se prehudo ne kuri.

(Po Blaž. in Než.)

Ne verjemíte sleparjem in sleparícam!

Slišali smo, de se že več časa neka mlada ženska po deželi klati in ubogajme prosi z lažjó, de je v Krašnji po ognji ob vse prišla. Kér nismo od ognja v Krašnji nič slišali, je ta babéla sléparica, kakor se jih več po deželi okoli klati. Naj bi vsak gospodár v bratovšnjo sv. Florijana (asekuracijo) se zapisal, in potem vsaciga taciga berača brez milosti spodil. Le to zamore zanikernike prisiliti, de se z nekterimi krajcarji na léto obvarjejo hude revšine po ognji.

Skythæ, Skuti, Skutje, ali Skutniki, in Skythia, Skutje, Skutija, Skutsko ali Skutno.

Spisal Poženčan.

Lepa hvala vsim gospodam, kí so nam pomen besede „skutnik“ razložili. Po njih razlagi dalje od Skutja govorim.

Greki in za njimi Rimljani so neznane severne ljudstva Skythæ ali Scythæ, in njih dežele Skythia imenovali. Čerka y ali gerško u se je pogosto kot naš u zgovarjala. Neko primorsko mesto v severni Makedonii ali v današnjim Arbanasi piše Strabon Βυλλίς, Ptolemej Bullis; Plini Bullidensis Colonia; Ciceron je bil iz tege imena napravil prilog Buliensis. Κυπρος kaže svoj u latinskim cuprum in v nemškem Kupfer. Loryma, mestice v Karii, od kteriga Tit Livi govori, je pri Melu Larumna imenovano. Možá, od kteriga ima na Italijanskim Capua imé, so Capys

pisali, in se vé de Kapus zgovarjali. Tacih razgledov bi se lahko silno veliko napisalo. Kar so Greki Σκυθης ali Latini Scythæ, Scythia pisali, so zgovarjali Skutes Skuta. Ako pregiblivo končnico es ali a opustimo, dobimo Skut, kar je prebivavca Skutske dežele ali pa še morebiti to deželo samo pomenilo, kér je bila skut ali rep dalje naprej od znaniga sveta. To nas pa ne sme zapeljati. de bi mislili: Skutje ali Skutniki so bili vsi slovanskiga naroda; ampak iz tega se le to vidi, de so njih bližnji sosedje Slovani bili, kteri so svojim mejačam slovansko imé dali, kakor so ob Pontu stanujoči Greki svojim sosedam, kteri so polje obdelovali, Γητης rekli, ali kakor Slavjani Teutonam ali Tajčarjem dajemo slovansko imé „Nemci“ brez de bi oni zató Slovani bili. Kér je bila Skutia Grekam odročna in neznana, so jo takó imenovali, kakor so jo ad slovanskih bliže stanujočih sosedov imenovati slišali, in za njimi so Rimljani ravno to imé rabili. Enako Slovani dan današnji za Nemci imenujemo Niederlande, Holand, Norwegen i. t. d.

Ktere ljudstva so pa med Greki in Skuti stanovali? Traki, Ilirci, Muži, Davci ali Daki, Bistrani, ti so Skutam in Skutii imé bili dali. Morebiti še kako drugo priložnost najdem, od téh kaj več povedati; tukaj samo od Skutov in od Skutije kaj več rečem.

Skutija je bila dvojja, azijatska in evropejska. Azijatska Skutija je bila spet dvojja: Skutija unkraj Zimava, in Skutija takraj Zimava (Imaus). Od Imava ali Zimava pravi Plini (lib. 6.) „Imaus accolarum lingua nivosus dicitur“, to je, „Zimav se po besedi ondotnih bivavcov snežen ali snežnik imenuje. Kaj se pa „hima“ ali „zima“ pravi, Slovani vémo.

(Dalje sledí.)

Novičar iz Ljubljane.

Danes teden ob 10. uri dopoldne je podal naš deželni poglavár grof Korinsky patru Benvenutu častno zlato svetinjo, katero so mu Cesar za njegove zasluge podelili. Izbana mestne hiše je bila takó polna ljudi vsih stanov, de se je vse tèrlo; vsak je hotel pričijoč biti slovesnosti ljubljeniga patra, po kteriga so sami knezoškof s kočijo šli in ga po dokončani slovesnosti spet domú spremili. Zbrani so bili tudi njegovi tovarši iz frančiškanskiga samostana, veliko družih duhovnov, in kardelo oficirjev v praznični obleki. V krasnim nagovoru, ki je serca vsih pričijočih živo ganil, je razložil deželni poglavár mnogoverstne zasluge poslavljeniga patra, in ga potem ovenčal s svetinjo. Zdej poprime Benvenut besedo, se zahvali za veliko čast, ki se je njemu in po njem tudi celimu samostanu zgodila, in réče, de mu je to počastenje le spomín dopolnjenih dolžnost, ki ga bo vse njegove žive dni opominjal, v blagor človeštva neutrudljivo delati. Ko s temi besedami svoj govor sklène, mu je zadonélo od vsih strani trikrat ponovljeni klic „živijo“. De bi pač zasluženi gospod veliko veliko lét zdrav in vesel v naši sredi vžival spomín tega dneva! Kolikor je nam znano, je gosp. pater Benvenut prvi, ki je v samostanu Krajnskih Frančiškanov tako počastenje prejel. — Légar v Ljubljani še zmiraj ni prejenjal; umerl je unidan častí vredni Št. Jakobški kaplan gosp. Pegam; še poprej spoštovani c. k. stotnik Schwarzenberg, kí je tudi v svojim poklicu to bolezin nalezel. — Z veseljem smo zvedili, de je naš deželni poglavár na vojno ministerstvo na Dunaj po zdravnike za vojaško bolnišnico pisal, kér mestni zdravniki niso v stanu vsimu zadostiti. — V saboto je obiskal deželni poglavár Ljubljanski muzeum in staniše zgodovinske družbe; in

je natanjko pregledal vse tukaj spravljene lepe zaklade. — Ravno zdejste prišle od našiga iskreniga rodoljuba, gosp. Miroslava Vilharja v Blaznikovi tiskarnici 2 lépl novi déli na svitlo, katerih eno: Jamska Ivana, izvirna domorodna igra s pesmi v 3 djanjih, je posvečeno slovenskemu društvu v Ljubljani, — drugo pa: Milice okrogle, je posvečeno slovanskemu društvu v Terstu. — Kakor se sliši, bomo ob kratkim z dvema slovenskima igrama in z nekterimi slovenskimi pesmi v gledišu razveseljeni. Sej že dolgo nismo nič domačiga slišali! — Iz Zatičine nam pišejo, de je 18. dan t. m. Andrej Zajc, 67 lét star kmet svojo kmetijo v Št. Jurji Št. Vidške fare na Dolenskim, katero je pred 40 léti prevzel in pridno obdeloval, svojimu blizo 100 lét starimu očetu Antonu nazaj dal in pri gosposki izročivno pismo narediti dal. Starček je še pri moči, umen, brihten in dobrovoljeu. — V „Slovenii“ beremo veselo novico, de so na Dobrovi poleg Ljubljane bukvarnico napravili, v kateri imajo vse imenitnisi slovenske bukve, ktere zamorejo farmanam, mladim in starim, v poduk biti. Lepa naprava! ktera kaže, de se da vse storiti, če so duhovni pastirji navdani od prave skerbí za svoje farmane, in če so tudi farmani pametni možje. — Z veseljem smo brali v vradnih Dunajskih novicah, de je gosp. Matevž Cigale, bivši vrednik „Slovenije“ od ministerstva pravice za c. kr. ministerjalniga koncepista in vrednika slovenskiga deržavniga zakonika na Dunaji izvoljen. Če je kdo v svoji službi na pravim mestu, je gosp. Cigale kot vrednik deržavniga zakonika. Minister bi ne bil mogel boljšiga izvoliti, kér gosp. Cigale je učen mož na več strani, in je v stanu v lahko umljivi slovenski besedi pisati in predstavljati, — in na tem nam je posebno ležeče. — Zadnji somenj v Ljubljani je bil za kramarje precej dober; srebra ni bilo clo nič viditi, metuljev pa dosti (tudi kmetje so sploh začeli popirnate šestice čez pol tergati in imenujejo eno tako fliko metulj); goveje živine je bilo na somnji grozno veliko in po ceni; konji so enmalo poskočili.

Novičar iz mnogih krajev.

V enim létu, to je, od 1. listopada 1848 do 1. listopada 1849, je bil v našim cesarstvu naslednji nov denar kovan, namreč 4441 suvrendorov, 648,614 navadnih cekinov, 11,875 tolarjev, 3964 goldinarjev, 13 milijonov in 653,062 dvajsetic, 90 milijonov 472,393 šestice, 7 milijonov 754,847 dvojnih krajcarjev, in pa 27 milijonov 830,658 krajcarjev. Novo kovaniga denarja je bilo tedaj v enim létu precej — pa kaj pomaga, kér vsak, ki kej zlatnine ali srebernine v roko dobí, je več ne izpustí, če le more! — Ministerstvo se zdej posvetuje zastran poravnave postave za gojz dne lesne in pašne pravice. Silno potrebno bi bilo, de bi se ta reč kmalo poravnala, če ravno je težka reč, vsim prav storiti. — Strašna zima razsaja letas po celi Evropi. V nar gorkejših deželah, kjer scer malokdaj snég po zimi pade, ga je létas toliko, de nihče taciga ne pomni. Takó je na Laškim in Francozkim. Na Dunaji je toliko snega padlo, de ljudje po ulicah niso mogli naprej. Vožnja po železnicah je bila skorej povsod zadrževana. Med Dunajem in Bèrno je na nektre kraje ob železnici toliko snéga zamédlo, de je noter do telegrafoviga dratú stal. Do 23. tega mesca so vodstva avstrijskih železnic samó za kidanje snega in delanje pót čez 100,000 gold. izdale. Veliko ljudi je tudi že to zimo zmerznilo, posebno vojakov na Ogerskim, kjer jih je unidan na enim mestu okoli 100 mož zmerznilo. Eniga oficirja so našli klečečiga

s povzdignjenima rokama — v snegu zmerznjeniga. Donava je čez in čez zamerznjena, in silno se je bati, kadar se bo led tajati začél, de hude povodnje ne postanejo. — Nova začasna postava za žandarje je od Cesarja že na znanje dana. Ta žandarmarija ali deželna straža bo obstala iz 16 regimentov, vsak regiment bo imel 1000 mož; vsaka veči dežela dobí 1 regiment, Ilirija dobí skupej 1 regiment. Žandarmarija je sploh po vojaško osnovana; prosták (gmajnar) žandarski je toliko, kot desetnik (korporal) pri vojakih. Kdor hoče v to službo stopiti, mora biti 24—36 lét star, neoženjen, ali vdovec brez otrók, terdin in zdrav, nar manj 5 čevljev in 5 palcov velik, mora znati deželni jezik, brati in pisati. Namén te deželne straže je za red in varnost po deželi skerbeti, čuti nad varnostjo cestá; potepuhe in druge nevarne ljudi zasledovati in vradam izročevati, vjete hudodelce spremljevati; če bi se kdo branil davke odrajtati, vradam na pomoč biti i. t. d. — Vunder enkrat je prišel od vojniga ministerstva ukaz, de najjenja marširanje vojakov, ki so v hudi zimi toliko na poti terpeli, zmerzovali in zboleli. — Za Marsko deželo je prišla te dni deželna vstava na svitlo; taka je, kakor družih kronovin; poslancov na deželni zbor ima 92. — Gracarski deželni zbor je Cesarju prošnjo predložil, de naj se v deželnih vstavah to pristavi, de ima poslanc tudi v deželnim zboru svobodno besedo, za katero nima nobenimu odgovora dati, kér si scer nihče ne bo upal odkritoserčno govoriti. — Zbor Štajarskih učiteljev zgorniga kraja se je na Dunaj podal, ministerstvo prosit, de naj učiteljskemu stanu pomaga. — Unidan je rusinski bataljon brambovcov, ki je iz južniga Tirola prišel, na Dunaji v kasarni Jožefoviga predmestja memo pričijočiga Cesarja marširal; Cesar so z mnogimi vojakmi po rusinsko govorili, kar je stare možake, slíšati domačo besedo iz ust Cesarja, takó ganilo, de so mnogim solze veselja v oči stopile. — Iz ptujih krajev nimamo nič posebniga veseliga povedati; na vunanjim Laškim kakor na Francozkim je ravno takó kakor na Nemškim; zmešnjav še ni konca. Na Rusovskim so zapazili skrivno pripravljanje k puntu, 21 poglavitnih puntarjev je bilo k smerti obsojenih, car jim je pa prizanesel in jih le v ječo obsodil. — Bog daj! de bi se svet enkrat umiril, — dosti kerví je bilo že prelite in dosti denarja za vojske izdaniga. Nek angležk časopis je počez zrajtal, de je v vojskah lanjskiga léta 334,000 ljudi padlo, in se 1.757,000,000 frankov za vojskine stroške izdalo. — Turški in Rusovski car sta se zavolj Ogerskih in Poljskih vojakov, ki so na Turško pobegnili, prijazno poravnala.

Na znanje.

Na vprašanje od več strani, tudi iz Horvaškiga, se da na znanje, de za letašnje šolsko léto ne moremo nobeniga učenca več v Ljubljansko kovaško in živinozdravniško šolo vzeti, kér smo v učenji že toliko naprej prišli, de bi vsak, kí bi še le zdej v šolo prišel, veliko zamudil. Za druge šolsko léto, ki se bo mesca oktobra začelo, naj se pa vsak o pravim času oglasi. Vodstvo kov. in živ. šole.

Obétje.

Že davno zdihuje učiteljski stan:
De prišel bi skorej rešenja mu dan!
Prelep'ga obetja je dosti že blo —
Obetat' in — dati preveč je pa to!

A. Praprotnik.

Današnjimu listu je pridjan 5. dokladni list.